

Svetkovina Krista Kralja svega stvorenja

Svetkovina Krista kralja novijeg je datuma. Ustanovio ju je Pio XI. 1925. godine u povodu 1600. obljetnice Nicejskog sabora (325). Na tom prvom ekumenskom saboru Crkva je proglasila člankom vjere da je Isus pravi Bog i time osudila zabludu aleksandrijskog svećenika Arija koji je to nijekao i tvrdio da je Isus Božje stvorenje.

Mi vjernici svake nedjelje molimo Vjerovanje sročeno na tom saboru. Drugi članak tog vjerovanja glasi: Vjerujem „I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega. Rođenog od Oca prije svih vjekova. Boga od Boga, svjetlo od svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga. Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem, po kome je sve stvoreno. Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa...“

Neposredno prije njegova silaska s nebesa, prije utjelovljenja, za njega je Glasnik s neba rekao: „On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospodin Bog dati prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će nad domom Jakovljevim uvijek i njegovu kraljevstvu neće biti kraja“ (Lk 1,31-33).

Prije nego će početi javno djelovati „knez ovoga svijeta“ ponudio mu je sve ono što resi kraljeve ovoga svijeta, bogatstvo (*avoir*), čast i slavu (*valoir*) moć i vlast (*pouvoir*) uz uvjet da mu se pokloni (Mt 4,1-11).

Svojim energičnim odgovorom: "Odlazi, Sotono! Ta pisano je: Gospodinu Bogu svom se klanjaj i njemu jedinom služi!" (Mt 4,10; Pnz 6,13) Isus je osudio kult ličnosti svih vremena i objavio da se čovjek nikome ne smije klanjati doli Bogu jedinome.

Luka primjećuje da se đavao nakon tih kušnji od Isusa udaljio do druge prilike (Lk 4,13). Vratit će se ponovno u vrijeme Isusova javnog djelovanja i Isusove muke. Poslužiti će se prvakom apostola preko kojeg će pokušati Isusa odvratiti od njegova puta prema križu: „Nosi se od mene, sotono, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!“ (Mk 8,33). Uči će u Judu: „A sotona uđe u Judu zvanog Išariotski“ (Lk 22,3). Na Posljednjoj večeri Isus najavljuje da će sotona rešetati njegove učenike kao pšenicu (Lk 22 31-32), a pod križem poslužiti će se glavarama svećeničkim, rimskim vojnicima i jednim od razbojnika koji gotovo istim riječima kao Sotona napadaju njegovo Bogosinovstvo i pozivaju da pomogne sam sebi, da pokaže svoju moć te spasi sama sebe (Lk 23, 35-39).

Nadvladavši začetnika zla, Isus u svom nastupnom govoru objavljuje svoje kraljevstvo: „Isus se u snazi Duha vratio u Galileju te glas o njemu puče po svojoj okolini. I slavljeno od svijeta, naučavaše po njihovim sinagogama. I dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen. I uđe po svom običaju na dan subotni u sinagogu te ustane čitati. Pruže mu Knjigu proroka Izaije. On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisano: Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, *proglasiti godinu milosti Gospodnje*. Tada savi knjigu, vratio je poslužitelju i sjede. Oči svijeta u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: 'Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima'“ (Lk 4,14-21). Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje...

Svoje kraljevstvo objavljuje na tri načina: a) *riječima*, b) *djelima*, c) *ponašanjem*. Za razliku od svih izviđača budućnosti u Izraelovoj povijesti Isus je jedini koji je propovijedao i djelima potvrđivao da je ona njegovim dolaskom već započela. Što su stoljeća očekivala i proroci najavljivali u Isusu je stvarnost. Stoga je mogao reći: "Blago očima koje gledaju što vi gledate! Kažem vam mnogi su proroci i kraljevi htjeli vidjeti što vi gledate, ali nisu vidjeli; i čuti što vi slušate, ali nisu čuli!" (Lk 10,23-24; 4,18-21; Mk 1,14-15; Mt 4,14; 11,2-6).

Njegova djela potvrda su njegova propovijedanja, znak blizine Božjeg kraljevstva, predokus i zalog novog svijeta koji Bog po njemu ostvaruje. "Ali ako ja prstom Božjim izgonim đavle, zbilja je došlo k vama kraljevstvo Božje" (Lk 11,20: Mt 12,28). Čudesna ne samo da uprisutnjuju Božje kraljevstvo, nego objavljuju i njegovu narav, bezuvjetnu Božju ljubav prema siromasima svih vrsta koji, po mišljenju farizeja, ne mogu sudjelovati u Božjem kraljevstvu jer ne obdržavaju Zakon i nemaju nikakvih zasluga. Upravo takvima Isus čestita nazivajući ih blaženima i obećaje da će im Bog promijeniti udes bez njihovih zasluga, jednostavno, jer ih ljubi (Lk 6,20-23; Mt 5,1-12).

Tu im je ljubav pokazivao svojim ponašanjem rušeći sve barijere i ograde podizane kroz povijest na temelju porijekla, svjetonazora i moralnih kvaliteta. Iz zajednice eshatološkog Božjeg naroda nitko ne smije biti isključen. Misao "svetog ostatka", njegovana od proroka i apokaliptika kroz stoljeća, bila mu je tuđa. Diobu između dobrih i zlih odgađa za kraj povijesti (Mt 13,24-30.47-50; 25,31-46). Podnosi slabost i nevjernost i u krugu svojih učenika (Mt 14,27.30). Ne stvara posebnu zajednicu svetih, nego zajednicu vjernika koji žive od Božjeg milosrđa.

Sažima sav Zakon i proroke u ljubav prema Bogu i bližnjemu. Bližnji mu nije samo sunarodnjak, suvjernik i sumišljenik, kako se mislilo u židovstvu, nego svaki čovjek pa i neprijatelj. Dokida načelo uzajamnosti - milo za drago -, na kojem se temeljilo društveno ophođenje u židovskom i u grčko-rimskom svijetu ondašnjeg vremena. Traži od svojih učenika da ne uzvraćaju istom mjerom nego da dobro čine i onima koji ih mrze, blagoslivlju one koji ih proklinju, mole za one koji ih zlostavljaju (Lk 6,27-28). Sve to osvjetljuje "zlatnim pravilom" mijenjajući ga iz negativnog oblika, u kojem je bilo poznato i antiknom svijetu, u pozitivan oblik, tvrdeći da su u njemu sadržani Zakon i Proroci: "Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima. To je, doista, Zakon i Proroci" (Mt 7,12; Lk 6,31). Bezuvjetna ljubav prema svim ljudima, uključivši i neprijatelje svih vrsta, vrhunac je Isusove etike, novost kakve dosad u tako radikalnom obliku nije bilo ni u židovstvu ni u helenizmu. Ukoliko je pak i bilo nekih poticaja na ljubav prema neprijateljima u antiknom svijetu, zasnivali su se na izvjesnom sebeljublju, jedinstvu ljudske naravi, kratkoći života, želji neprijatelja učiniti prijateljem. Opravdanje ljubavi prema neprijateljima Isus nalazi u iskustvu Boga koji svoju savršenost, odnosno milosrđe iskazuje u bezuvjetnoj ljubavi prema zlima i dobrima, pravednicima i nepravednicima" (Mt 5,43-48; Lk 6,35-36).

Unatoč propovijedanju blizine Božjeg kraljevstva Isus je prema samom naslovu kralj bio veoma suzdržan, jer je bio politički obojen. Kad su ga ljudi silom htjeli zakraljiti, pobjegao je (Iv 6,15). Kad su ga neki oslovljavali tim naslovom (Mk 8,29-31), nadopunjavao ga je naslovom „Sin Čovječji“. Tek potkraj svoga života, ulaskom u Jeruzalem i za vrijeme svoje muke priznat će se kraljem, ali ne u smislu kako su židovi i rimski upravitelj Pilat shvaćali. Isus je na putu u Jeruzalem. Jeruzalem stoji pred njegovim očima svijetleći i prijeteći. Put u Jeruzalem je za Isusa put u smrt. Toga su svjesni i učenici. Petar ga odvraća. Isus prepoznaje u tome prste sotone i odbija Petra kao nekoć napasnika u pustinji. Kad su mu neki farizeji na tom putu dojavili da ga Herod kani ubiti, poručio mu je: 'Idite i kažite toj lisici: 'Evo, izgonim đavle i liječim danas i sutra, a treći dan dovršujem. Ali danas, sutra i prekosutra moram nastaviti put jer ne priliči da prorok pogine izvan Jeruzalema'" (Lk 13,31-33). Došavši na domak Jeruzalema, očitovao je svu svoju ljubav prema njemu o čemu svjedoče Matej i Luka: "Jeruzaleme, Jeruzaleme, koji ubijaš proroke i kamenuješ one što su tebi poslani! Koliko li puta htjedoh skupiti djecu tvoju kao kvočka piliće pod krila, ali ne htjedoste! Evo, napuštena vam kuća. A kažem vam, nećete me vidjeti dok ne dođe te reknete: Blagoslovljen Onaj koji dolazi u ime Gospodnje!" (Lk 13,34-35; Mt 13,31-35). Luka primjećuje da je Isus plakao nad Jeruzalemom: "Kad se približi i ugleda grad, zaplaka nad njim govoreći: 'O kad bi i ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir! Ali sada je skriveno tvojim očima. Doći će dani na tebe kad će te neprijatelji tvoji opkoliti opkopom, okružiti će te i pritijesniti odasvud. Smrskati će o zemlju

tebe i djecu tvoju u tebi. I neće ostaviti u tebi ni kamena na kamenu zato što nisi upoznao časa svoga pohođenja” (Lk 19,41sl.),

Isus stigavši nadomak Jeruzalema mijenja način putovanja. Dosad je stalno pješačio, a sada želi u nj ući na magaretu. Koliko je evanđelistima, napose Marku, stalo da Isus uđe u Jeruzalem na magaretu vidi se iz činjenice da od 10 redaka koliko ih cijeli prizor ima 7 od njih posvećuje pribavljanju magareta. Magare na kojem još nitko nije jahao upućuje prema Walteru Schmithalsu “na božansko dostojanstvo jahača slično kao čisto platno i novi grob (Mt 27,59-60) za Isusovo tijelo, kao nova kola za Kovčeg Božji (2Sam 6,3), kao kamen od kamenoloma za gradnju Hrama i oltara (1Kr 6,7), kao životinje za žrtvu što još nisu radile” (Pn 21,3). Isus ne ulazi u sveti grad kao običan hodočasnik niti kao neki učitelj ili čudotvorac, već kao obećani Mesija kako ga je najavio prorok Zaharija: “Klikni iz sveg grla, Kćeri sionska! Viči od radosti, Kćeri jeruzalemska! Tvoj kralj se evo tebi vraća: pravičan je i pobjedonosan, ponizan jaše na magarcu, na magaretu, mladetu magaričinu. On će istrijebiti kola iz Efrajima i konje iz Jeruzalema; on će navijestiti mir narodima; vlast će mu se proširiti od mora do mora i od Rijeke do rubova zemlje” (Zah 9,9-10).

Isus ne ulazi u Jeruzalem na konju, simbolu snage i ratnika, nego na magaretu simbolu skromnosti, mira i nenasilja. Nigdje Isus nije bio tako svečano dočekan kao na ulasku u Jeruzalem. Haljine koje su neki prostirali ispred njega po putu podsjećaju na ustoličenje Jehua za kralja. Kad je Elizej pomazao Jehua za kralja i kad su njegovi časnici saznali, “uzeše svoje ogrtače i prostriješe ih pred njim po stepenicama, zatrubise u rogove i povikaše: ‘Jehu je kralj!’” (2Kr 9,13). Klicanje povorke “Hosana!¹ Blagoslovljen Onaj (Kralj, /Lk 19,38/) koji dolazi u ime Gospodnje!” (11,9) podsjeća na pashalni Ps 118,26 kojim su svećenici dočekali hodočasnike na hramskim vratima i koji je dodatkom “Blagoslovljeno kraljevstvo oca našega Davida koje dolazi! Hosana u visinama” (11,10) shvaćen mesijanski i upotrijebljen kao svečani pozdrav prije Isusova ustoličenja za Kralja. Prema Marku Isus je došao u Jeruzalem da bude ustoličen, ali ne na način kako je povorka zamišljala. Ustoličenje će se dogoditi na križu na kojem će stajati i kraljevski naslov: “Kralj židovski” (Mk 15,26).

Za vrijeme svoje muke Isus se priznaje kraljem. Kad ga je Pilat pitao: „Jesi li ti kralj židovski?“ Isus odgovara da jest kralj, ali ne u onom smislu u kojem on i židovi misle. Njegovo kraljevstvo nije od ovog svijeta, ne temelji se na sili i oružju... Njegovo je „kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira“.

Ostavši do kraja vjeran svom poslanju i Očevoj volji, odbivši ponuđeno bogatstvo, čast i vlast na brdu kušnje, dobit će sve to od Oca, ali na drugome brdu. Na prvom brdu koje se spominje u Matejevu evanđelju nudi mu sotona moć i vlast, a na posljednjem brdu Uskrsnuli proglašava da je ostvareno kraljevstvo Božje i šalje svoje učenike da tu radosnu vijest objave svim narodima: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio! I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta“ (Mt 28,18-20).

¹ Hosana (Hošana = “Pomozi”) potječe iz Ps 118,25, a znači: “O Jahve, spasenje nam daj”. Radosni poklik u čast Bogu, pa i kralju (2 sam 14,4). Upotrebljavao se u bogoslužju, napose na blagdan Sjenica. Sedmog dana tog blagdana nosile su se grane maslina i palmi te pjevale litanije s pripjevom “Hosana”. Tim poklikom pozdravilo je mnoštvo Isusa kao Kralja-Mesiju. Taj poklik sačuvao se u euharistijskom slavlju.